Katılma Yoluyla İstinaf Unutulursa

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	09.04.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/37628	Anayasa 36, Anayasa 13, HMK 347, HMK 348, 6216 sayılı Kanun 50

ÖZET

Kamulaştırma bedel tespiti davasında malik, karşı tarafın istinafına verdiği cevap dilekçesiyle süresinde katılma yoluyla istinafa başvurmuş; BAM bu talep hakkında hiç karar vermemiştir. AYM, müdahaleyi kanunilik ölçütüne aykırı bularak ihlal ve yeniden yargılama kararı vermiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/katilma-yoluyla-istinaf-incelenmemesi-mahkemeye-erisim-aym-2022-37628/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ BİRİNCİ BÖLÜM KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/37628)

Karar Tarihi: 9/4/2026

[Heyet, raportör, başvurucu ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; katılma yoluyla istinaf talebinin incelenmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ), Tekirdağ'ın Muratlı ilçesi Yukarısırt Mahallesinde kâin başvurucuya ait olan 483 parsel sayılı taşınmazın, 2.995,85 m²lik kısmında lehine irtifak hakkı tesisi ve 12,01 m²lik kısmında pilon yeri tesisi amacıyla acele kamulaştırılmasına karar vermiştir. Kıymet takdir komisyonunca tespit edilen bedel üzerinde anlaşma sağlanamaması üzerine TEDAŞ, 8/10/2019 tarihinde başvurucu aleyhine Muratlı Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) kamulaştırma bedel tespiti ve tescil davası açmıştır.

3. Mahkeme, 9/7/2020 tarihinde taşınmazın kamulaştırma bedelinin tespitine, dava konusu taşınmazın 2.995,85 m²lik kısmında TEDAŞ adına daimi irtifak hakkı tesisi ile bu hakkın tapuya tesciline, taşınmazın diğer kamulaştırılan pilon yeri kısmının başvurucu adına olan tapu kaydının iptali ile TEDAŞ adına tesciline karar vermiştir.

4. Davacı TEDAŞ, 11/1/2021 tarihinde Mahkemeye istinaf dilekçesi vererek bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Davacının istinaf dilekçesi 25/1/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, 4/2/2021 tarihinde istinaf dilekçesine karşı sunduğu cevap dilekçesi ile istinaf yoluna başvurmuştur. Başvurucu, istinaf yolu için gerekli harçları yatırmıştır.

5. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 39. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 16/2/2022 tarihinde davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiş, başvurucunun katılma yolu ile yaptığı istinaf başvurusu hakkında karar vermemiştir.

6. Başvurucu nihai hükmü 22/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 21/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu; süresi içerisinde katılma yoluyla istinaf dilekçesini Mahkemeye vermesine rağmen Bölge Adliye Mahkemesince istinaf talebinin değerlendirilmediğini belirterek mahkemeye erişim hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Başvuru, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir ([2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

12. Öte yandan mahkemeye erişim hakkı ilk derece mahkemesine dava açma hakkının yanı sıra itiraz, istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise anılan yollara başvurma hakkını da içerir ([1. B.], B. No: 2013/500, 20/3/2014, § 49).

13. Somut olayda istinaf başvurusunun esasının incelenmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu görülmektedir. Mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahale Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen şartlara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama şartlarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

14. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir ([2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

15. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır ([GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56). Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir. Bir diğer ifadeyle kanunun kalitesi de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önemlidir ([1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "İstinaf dilekçesine cevap" kenar başlıklı 347. maddesinin (1) numaralı fıkrasında istinaf dilekçesinin, kararı veren mahkemece karşı tarafa tebliğ olunacağı; söz konusu maddenin (2) numaralı fıkrasında da karşı tarafın, tebliğden itibaren iki hafta içinde cevap dilekçesini kararı veren mahkemeye veya bu mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yer mahkemesine verebileceği kurala bağlanmıştır. Yine 6100 sayılı Kanun'un "Katılma yolu ile başvurma" kenar başlıklı 348. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, istinaf dilekçesi kendisine tebliğ edilen tarafın, başvurma hakkı bulunmasa veya başvuru süresini geçirmiş olsa bile, vereceği cevap dilekçesi ile istinaf yoluna başvurabileceği belirtilmiştir.

17. Somut olayda, davacının istinaf dilekçesinin 25/1/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edildiği, başvurucunun, davacının istinaf dilekçesine karşı 4/2/2021 tarihinde verdiği cevap dilekçesi ile katılma yoluyla istinaf talebinde bulunduğu anlaşılmaktadır (bkz. § 4). Bölge Adliye Mahkemesi 16/2/2022 tarihli kararında sadece davacının istinaf itirazlarını değerlendirmek suretiyle nihai kararını vermiştir. Buna göre Bölge Adliye Mahkemesinin başvurucunun katılma yoluyla istinaf talebi hakkında herhangi bir değerlendirme yapmadığı anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle söz konusu talep hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmediği ve bu talebin bir sonuca

bağlanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin kanunilik ölçütünü karşılamadığı sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması ile miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 39. Hukuk Dairesine (E.2021/343, K.2022/310) iletilmek üzere Muratlı 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/347, K.2020/123) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.